

POSJET STUDENATA HRVATSKOJ MANJINSKOJ ZAJEDNICI U MAĐARSKOJ

Hrvati u Mađarskoj čuvaju svoj identitet

Hrvati su najbolje organizirana manjinska zajednica u Mađarskoj, no bili bi zadovoljniji kada bi imali pravo glasa u mađarskom parlamentu

Piše Tamara Bodor

Početkom svibnja studenti demografije i hrvatskog iseljenništva Fakulteta hrvatskih studija posjetili su u sklopu terenske nastave Pečuh, glavni grad mađarske Baranje i svojevrsnu kulturnu prijestolnicu mađarskih Hrvata. Prvog dana posjeta studente i nastavnice ugostio je generalni konzul Republike Hrvatske u Pečuhu Drago Horvat. Hrvati u Mađarskoj u jednom su od najboljih položaja kada je riječ o statusu hrvatske nacionalne manjine u zemljama u kojima je ona kao takva prepoznata. Oni su i najbolje organizirana manjinska zajednica u Mađarskoj. Konzul Horvat pohvalio se dobrim odnosima s mađarskom većinom koja prepoznaje hrvatsku manjinu kao kulturno bogatstvo svoje zemlje sa svim njezinim regionalnim posebnostima. Istaknuo je kako se ne smije zaboraviti podrška koju je Mađarska pružila Hrvatskoj tijekom Domovinskog rata. Premda hrvatski narod ima svog glasnogovornika u mađarskom parlamentu, Hrvati bi bili zadovoljniji da je njihov status uređen kao i onaj Mađara u Hrvatskoj. Naime, zastupnici narodnosnih

skupina u mađarskom parlamentu, tzv. glasnogovornici, nemaju pravo glasa.

Obrazovni centar i hrvatski narodopis

Zahvaljujući velikodušnosti hrvatskog vodstva u Pečuhu, studenti su prve večeri posjetili Hrvatsko kazalište Pečuh i pogledali premijeru predstave *Tótóví*, režirane prema dramskom komadu mađarskog književnika Istvána Örkényja. Predstavu je na hrvatski jezik preveo Dinko Šokčević, a odigrali su je glumci Hrvatskog kazališta Pečuh, jedinog profesionalnog kazališta na hrvatskom jeziku izvan Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Kazalište je 1992. godine utemeljio Antun Vidaković, mađarski plesni koreograf i skupljač hrvatske pučke građe. Vidaković je za svoje zasluge u promicanju hrvatske kulture odlikovan Redom Danice Hrvatske s likom Marka Marulića. Predstavi su prisustvovali brojni mađarski Hrvati među njima i Janja Živković Mandić, ravnateljica Obrazovnog centra „Miroslav Krleža“, koji su studenti posjetili idućeg dana. Obrazovni centar obuhvaća vrtić, osnovnu školu, gimnaziju i učenički dom, a ravnateljica je u predstavljanju Centra istaknula kako učenici dolaze iz mješovitih sredina, često iz obitelji koja nema poveznice s Hrvatskom. Jedna od njih je sadašnja ravnateljica Centra, Rita Magyar, koja je u Centar došla kao osnovnoškolka iz mađarsko-njemačke obitelji. Danas predaje njemački i hrvatski jezik, a na pitanje osjeća li

Studenti Fakulteta hrvatskih studija ispred spomenika Nikoli Šubiću Zrinskom i Sulejmanu Velićanstvenom kod Sigeta u Mađarskoj

se nekad kao Hrvatica, s obzirom na izvršno poznavanje hrvatskog jezika i očitu privrženost hrvatskoj kulturi, sa smijehom sliježe ramenima. Upravo je ona studente povela u obilazak Centra i pokazala zavidno znanje o povijesti škole čiji počeci sežu u 1952. godinu. Nastava se održava i na hrvatskom i na mađarskom jeziku, a važan predmet je hrvatski narodopis koji obuhvaća književnost, jezik, povijest, etnografiju, geografiju, glazbu, graditeljstvo i manjinsku politiku.

Hrvatski tragovi u Pečuhu

Na kraju školovanja razina poznavanja hrvatskog jezika je C1, što je jezična kompetencija potrebna za nastavak učenja hrvatskog jezika na Katedri za hrvatski jezik i književnost pri Institutu za slavistiku na pečuškom sveučilištu. Voditelj katedre, profesor Stjepan Blažetin, ujedno i ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, studentima je održao predavanje o hrvatskim tragovima u Pečuhu kojim je obuhvatio migracijske pravce doseljavanja Hrvata na područje Mađarske od 16. do 18. stoljeća te aktualnom stanju Hrvata u Mađarskoj. Prema procjenama Središnjeg statističkog zavoda Mađarske, trenutačni broj Hrvata u Mađarskoj je oko 35 tisuća. Što se tiče Peču-

ha, procjenjuje se kako u tom gradu danas živi između tri i četiri tisuće Hrvata.

U sklopu razgledavanja povijesnog centra grada, Stjepan Blažetin poveo je studente u obilazak zgrade gimnazije u kojoj se od 1849. do 1851. školovao istaknuti hrvatski književnik August Šenoa po kojem se danas zove Hrvatski akademski klub u Pečuhu. Posljednjeg dana terenske nastave studenti su posjetili Muzej „Dorottya Kanizsai“ u Mohaču gdje se nalazi bogata etnografska materijalna i nematerijalna ostavština Hrvata u Mađarskoj. Muzej je osnovan 1923, prije nekoliko godina obnovljen je sredstvima europskih fondova i danas predstavlja jedinstvenu muzejsku ustanovu u tom dijelu Mađarske. Na povratku u Zagreb studenti su posjetili Park mađarsko-turskog prijateljstva u blizini grada Sigeta gdje su u spomen slavnoj bitki iz 1566. godine postavljena brončana poprsja Nikole Šubića Zrinskog i Sulejmana Velićanstvenog. Ondje se nalazi i spomen-kamen postavljen 2016. godine na 450. obljetnicu sigetske bitke, kada je uz mađarskog i turskog predsjednika vijence položila i tadašnja hrvatska predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović, potvrđujući time stoljećima bremenitu kulturno-povijesnu povezanost mađarskog i hrvatskog naroda.

PROJEKT GRAZIA CAMMINA - MILOSNÁ ŠETNICA, RIM, 27. SVIBNJA

Kulturna priča Dubrovnika u Vječnome Gradu

Predavanje, izložba i koncert dubrovačkih umjetnika privukli su brojnu publiku u palači Firenze u samom središtu Rima

Piše Svjetlana Lipanović

U organizaciji dubrovačke udruge Et Ješua i uz suradnju Hrvatsko-talijanske udruge Rim izveden je projekt *Grazia Cammina - Milosna šetnica* od 27. svibnja do 3. lipnja u Društvu Dante Alighieri koje je smješteno u Palači Firenze iz 16. st. u središtu Rima. Kulturni događaj započeo je u renesansnoj, prekrasno oslikanoj Sala del Primaticcio, s uvodnim govorom Svjetlane Lipanović, predsjednice Hrvatsko-talijanske udruge Rim. Prigodnim govorom mnogobrojnoj publici obratila se i Nina Karković,

savjetnica za kulturu pri Veleposlanstvu RH u Italiji. Katja Bakija održala je predavanje o Marinu Držiću i njegovu stvaralaštvu i burnome životu koji se odvijao između Dubrovnika i talijanskih gradova, da bi nakon smrti bio pokopan u Veneciji. Zanimljivo predavanje bilo je upotpunjeno projekcijom fotografija koje su prikazivale stare rukopise, skulpture koje predstavljaju Držića i dr.

Nakon predavanja, pater Stipan Jurić i Katja Bakija otvorili su u Dvorani Walter Mauro zajedničku izložbu triju dubrovačkih slikarica: Ivane Jovanović Trostmann, Mirande Rako Kuzmanić i Nevenke Curić. Slikarice su izložile 27 slika, uglavnom cvjetnih motiva, dalmatinske pejzaže živog kolorita i sakralne teme Ivane Jovanović Trostmann među kojima prevladavaju portreti Isusa te slike anđela. Prije otvaranja izložbe Stijepo Gleđ Markos zapjevao je nekoliko pjesama koje je publika popratila burnim pljeskom.

U Dvorani Walter Mauro 28. svibnja predstavljena je zbirka pjesama *Mreža ljubavi* dubrovačkog pjesnika Miha Katičića, a slijedio je koncert duhovnih pjesama *Nebo ljubavi* Stijepa Gleđa Markosa u hrvatskoj crkvi Sv. Jeronima pred brojnom publikom.

Zajednički motiv, vidljiv na promidžbenom materijalu, koji karakterizira događanje jest crveni cvijet, ujedno naslov pjesme na talijanskom jeziku Svjetlane Lipanović. Značajni su svi tekstovi prevedeni na tali-

Katja Bakija i Stijepo Gleđ Markos

janski u katalogu Katje Bakija o Držiću, uz predgovor patera Stipana Jurića koji ga završava ovim riječima: „Preko umjetnika i njihovih slika, Bog otkriva svoje lice, koje anđeli stalno gledaju, da bi nas podsjetio na sebe, na svoju dobrotu i svoju kreativnu ljepotu. I to je milost.“

Projekte Matice hrvatske u 2025. podupiru sponzori i donatori

